

Moottorikelkkapalveluiden kuluttajaturvallisuuden tarkastuslista

- Aloita lukemalla liitteen 1 ohjeet.

Tarkastettavan kohteen taustatiedot

Kohteen nimi (esim. yrityksen nimi)			
Osoite			
Y-tunnus			
Yhteyshenkilö ja/ tai turvallisuudesta vastaava hlö			
Puhelin	()		
Faksi	()		
Sähköposti			
Sijaintikunta / kuntayhtymä			
Aluehallintovirasto			
Tarkastukseen osallistuneiden nimet			
Tarjottavat toiminnot			
Tarkastetut toiminnot	☐ Moottorikelkkasafari ☐ Vuokrauspalvelu ☐ Muu, mikä?		
Henkilökunnan lukumäärä	vakituiset		määräaikaiset / osa-aikaiset
Asiakkaita / vuosi (arvio):			
Asiakasjakauma, Rasti ruutuun / Lukumäärä	☐ yritykset ☐ ryhmät ☐ erityisryhmät ☐ yksityiset henkilöt ☐ muu, mikä?		
Toiminnanharjoittajan näkemykset tarjottujen toimintojen suurimmista riskeistä			
Paikka, päiväys, tarkastajan allekirjoitus ja nimenselvitys	_____ . ____ . 20_____		

Sisällys

1.	ILMOITUSVELVOLLISUUS TOIMINNASTA KUNNAN VALVONTAVIRANOMAISELLE	3
2.	OMAVALVONTA JA TURVALLISUUSASIAKIRJA	3
3.	TURVALLISUUDELLE ASETETTAVAT YLEISET VAATIMUKSET	4
3.1	Olosuhterajat.....	4
3.2	Käytettävät reitit	4
4.	MARKKINOINTI JA OSALLISTUJILLE TOIMITETTAVAT ENNAKKOTIEDOT.....	6
5.	OSALLISTUJAT.....	6
5.1	Ennakkotiedot osallistujista	6
5.2	Osallistumista koskevat rajoitukset.....	7
5.3	Lapset ja nuoret osallistujat.....	7
5.4	Ulkomaalaiset osallistujat.....	8
5.5	Asiakkaiden perehdyttäminen	8
6.	HENKILÖKUNTA JA HENKILÖKUNNAN ENSIAPU- JA TURVALLISUUSVALMIUDET	9
6.1	Henkilökunnalle asetettavat perusvaatimukset	9
6.2	Henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuusvalmiudet	10
7.	MOOTTORIKELKAT, KYPÄRÄT, MUUT VÄLINEET.....	11
7.1	Moottorikelkka.....	11
7.2	Reet (mikäli palvelussa käytetään rekiä)	11
7.3	Turvallisuusvälineet ja henkilönsuojaimet.....	12
7.4	Kelkkojen, kypärien, laitteiden ja välineiden tarkastus, huolto ja kunnossapito	13
8.	HÄTÄTILANNEVALMIUS	13
8.1	Ensiapu-, pelastus- ja etsintävalmius	13
9.	VUOKRAUS.....	14
10.	VASTUUVAKUUTUS	15
11.	MUUT TARKASTUKSESSA ESILLE TULLEET ASIAT.....	16
12.	TOIMENPITEET	16
13.	JÄLKIVALVONTA	16
LIITE I. OHJEITA TARKASTUKSEN TEKEMISESTÄ SEKÄ TARKASTUSLISTAN KÄYTÖSTÄ		17
LIITE II ASIAKKAAN PEREHDYTTÄMINEN		19
LIITE III MOOTTORIKELKKAILUN KESKEISET LIIKENNEMERKIT / Yleiset kelkkauramerkit.....		20
LIITE IV. TAUSTA-AINEISTOA		21

1. ILMOITUSVELVOLLISUUS TOIMINNASTA KUNNAN VALVONTAVIRANOMAISELLE

	Kunnossa	Ei kunnossa	Puute / huomioitavaa
Toiminnanharjoittaja on tietoinen lain ¹ 6 §:ssä säädetystä ilmoitusvelvollisuudesta?	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja on tehnyt ilmoituksen kunnan valvontaviranomaiselle (jos palvelun tarjoaja on aloittanut palvelun tarjoamisen 1.1.2012 alkaen). Mikäli palvelu ulottuu myös muiden valvontayksiköiden alueelle, onko toiminnanharjoittaja arvioinut tarpeelliseksi tehdä ilmoituksen myös muiden valvontayksiköiden valvontaviranomaisille?	☐	☐	

2. OMAVALVONTA JA TURVALLISUUSASIAKIRJA

	Kunnossa	Ei kunnossa	Puute / huomioitavaa
Toiminnanharjoittaja on tietoinen lain 7 §:ssä säädetystä turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudesta ja toiminnasta on laadittu turvallisuusasiakirja noudattaen lain 7 §:ssä säädettyä ja eräitä kuluttajapalveluksia koskevasta turvallisuusasiakirjasta annettua asetusta (1110/2011) ² . Tiedot voi koota myös muun lainsäädännön nojalla laadittavaan pelastus-, valmius- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Asiakirjaa on päivitetty säännöllisesti. Viimeisin päivitys on tehty?	☐	☐	
Riskinarviointi on tehty ottaen huomioon palvelun luonne ja toiminnan laajuus.	☐	☐	
Turvallisuusasiakirjan liitteenä on turvallisuussuunnitelma yksittäisistä toimintoista ja suorituspaikoista (jos palvelu koostuu useammasta toiminnasta ja/tai suorituspaikasta).	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja ylläpitää onnettomuuskirjanpitoa (sisältää myös pie-	☐	☐	

¹ Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011, jäljempänä laki) tulee voimaan 1.1.2012 alkaen. Samalla kumotaan nykyinen laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004, jäljempänä KuTuL). Kuluttajaturvallisuuslain 6 §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuus koskee lain voimaantulon jälkeen palvelun tarjoamisen aloittaneita toimijoita. Lain 7 §:ssä säädetylle turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudelle on säädetty siirtymäaika (6 kuukautta). Kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja tulee olla laadittuna viimeistään 1.7.2012.

² Turvallisuusasiakirjaa koskevista yksityiskohdista on säädetty valtioneuvoston asetuksella eräitä kuluttajapalveluksia koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011). Asetus tulee voimaan samana ajankohtana kuin kuluttajaturvallisuuslaki.

nemmät onnettomuudet) ja menettely on kirjattu turvallisuusasiakirjaan. Kuka ylläpitää ja käy säännöllisesti läpi?			
Onko toiminnanharjoittajan tietoon tulleet onnettomuuksia tai vakavia läheltä piti -tilanteita? Miten onnettomuuksien syyt analysoidaan ja turvallisuutta kehitetään saatujen tietojen avulla?	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja on tietoinen lain 8 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta (palvelu aiheuttaa vaaraa) ja menettely on kirjattu turvallisuusasiakirjaan. Onko ilmoituksia tehty ja jos on, minkälaisista tilanteista?	☐	☐	

3. TURVALLISUUDELLE ASETETTAVAT YLEISET VAATIMUKSET

3.1 Olosuhderajat

	Kunnossa	Ei koske	Puute / huomautettavaa
Palvelun suorittamisen olosuhderajat on määriteltä (pakkasen, lumisade, sumu yms.). Onko olemassa pakkasrajoituksia ajamiselle ja/tai onko huomioitu tuulen vaikutus, ettei tapahdu paleltumisia?	☐	☐	
Palvelua varten on olemassa selkeät toimintaohjeet, jos olosuhteet muuttuvat ohjelman aikana.	☐	☐	

3.2 Käytettävät reitit

AIHE / KYSYMYS	Kunnossa	Ei koske	Puute / Huomautettavaa
Reitit ovat asetuksen (1110/2011) mukaisesti kirjattu turvallisuusasiakirjaan (reittiselostus, lähtöpaikat, levähdyspaikat jne.). Turvallisuusasiakirjan liitteenä on tarpeen mukaan kartta/karttoja.	☐	☐	
Reittien ylläpitäjä on tiedossa. Kuka?	☐	☐	
Jollei toiminnanharjoittaja itse ylläpidä reittejä, miten toiminnanharjoittaja varmistaa reittien ylläpitäjältä, että tämä on huolehtinut, että reitit on riittävästi merkitty maastoon ja paikoille on tarvittavat liikennemerkkit (vaarantavat paikat, nopeudet yms.). Miten ja kuinka usein varmistutaan?	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja varmistaa, että reittien ylläpitäjä huolehtii reitin asianmukaisesta kunnosta (esim. jääpeitteen vahvuus, vesi jäällä, jään paksuus, routavauriot yms.) ja mahdolli-	☐	☐	

<p>set rajoitukset reiteillä. Miten ja kuinka usein varmistutaan? Miten vaaralliset reitin osat poistetaan käytöstä?</p>			
<p>Toiminnanharjoittaja varmistuu siitä, että reitti on soveltuva kulloisellekin kohderyhmälle (nopeus/maasto)? Onko olemassa eritasoisia reittejä ja/tai kuinka ajonopeudessa ja reittivalinassa huomioidaan mm. asiakkaiden erilaiset fyysiset ominaisuudet?</p>	☐	☐	
<p>Toiminnanharjoittaja on varautunut tilanteisiin, joissa reitti kulkee tavanomaisten puhelinyhteyksien katvealueella. Mitä nämä alueet ovat ja kuinka on varauduttu?</p>	☐	☐	
<p>Toiminnanharjoittaja on selvittänyt erityisiä riskejä sisältävät maaston/reitin kohdat. Mitä nämä ovat?</p>	☐	☐	
<p>Toiminnanharjoittajalla on olemassa toimintaohjeet ajoteiden ylitykseen. Ohjeissa on huomioitu mm. riittävä näkyvyys, aina pysähdyttävä, ylitys kohtisuoraan, liikenteen ohjaajan (oppaat) käyttö ja reessä ei tietä ylitettäessä ole matkustajia.</p>	☐	☐	
<p>Toiminnanharjoittaja on selvittänyt rautateiden sallitut ylityspaikat. Ylitykset tulisi ensisijaisesti pyrkiä välttämään reittisuunnittelulla.</p>	☐	☐	
<p>Toiminnanharjoittajalla on toimintaohjeet hiihtolaturjen ylityspaikkoihin (esim. varmistetaan, ettei ole risteävää liikennettä, hiihtäjillä on aina etuoikeus, muistettava hiljentää ja käsi-merkit).</p>	☐	☐	
<p>Reiteille on määritetty turvallinen etenemisnopeus eri reittiosuoksilla? Nopeus tulee suhteuttaa kokemattomimman/hitaimman kuljettajan mukaan (esim. nopeusrajoitus rekeä vedettäessä, jossa matkustajia, on 40 km/h moottorikelkkailureiteillä).</p>	☐	☐	
<p>Toiminnanharjoittajalla on menettelytavat, jos joku ryhmässä ei noudata nopeusrajoituksia. Miten käytännössä toimitaan?</p>	☐	☐	

4. MARKKINOINTI JA OSALLISTUJILLE TOIMITETTAVAT ENNAKKOTIEDOT

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Toiminnanharjoittaja on tietoinen ns. tietojenantoasetuksesta ³ ?	☐	☐	
Toiminnanharjoittajalla on menettelyt, miten tietojenantoasetuksessa säädettyt tiedot annetaan palveluun osallistujille ja tarvittaessa palvelun vaikutuspiirissä oleville ja menettely on kirjattu turvallisuusasiakirjaan (asetuksen 1110/2011 2.1 §:n 14 kohta).	☐	☐	
Markkinointimateriaalissa (mainokset, esitteet) annetaan kuluttajien terveyden tai turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot.	☐	☐	
Markkinointimateriaali vastaa tarjottavia toimintoja ja palveluja (esim. kuvat ovat todellisilta suorituspaikoilta ja kuvissa henkilöt käyttävät asianmukaisia ja tarpeellisia turvallisuusvälineitä).	☐	☐	
Annetaan kirjallista ennakotietoa valmistautumisesta, varusteista, fyysistä tai psyykkistä kuntoa ja/tai taitoa vaativiin ohjelmiin osallistujille (toiminnan luonne, vaativuus, tarvittavat tiedot ja taidot (ajokortti), ajallinen kesto sekä iän, kunnon ja terveydentilan vaatimukset).	☐	☐	
Kirjallinen ennakotieto on yleisimmillä osallistujaryhmien kielillä.	☐	☐	

5. OSALLISTUJAT

5.1 Ennakotiedot osallistujista

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Toiminnanharjoittaja selvittää ennakotiedot osallistujista (esim. lapset, ikäihmiset ja liikuntarajoitteiset). Terveydentila (sairaudet, allergiat) kartoitetaan tarvittavilta osin etukäteen. Tietoja käytetään ohjelman suoritukseen valmistautumisessa.	☐	☐	
Ohjelman rakennetta muutetaan tarpeen mukaan erityisryhmän vaatimusten mukaiseksi. Esimerkkejä.	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja selvittää, että osallistujilla on ajokortti / riittävä ikä.	☐	☐	

³ Kuluttajaturvallisuuslaki 9 §, Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004), erityisesti sen 10 ja 11 §:t.

5.2 Osallistumista koskevat rajoitukset

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Turvallisuuden kannalta tarpeelliset ikä-, kunto-, taito- ja muut vaatimukset ja rajoitukset on määritelty.	☐	☐	
Palveluun tai sen osaan yhtäaikaisesti osallistuvien asiakkaiden enimmäismäärä on määritelty asetuksen (1110/2011) 2.1 §:n mukaisesti.	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja on määrittänyt kelkan kyydissä matkustaville ikä- ja kokorajoitukset. Minkä ikäiset / kokoiset lapset voivat kulkea kelkan kyydissä? Kelkan päälle ei lähtökohtaisesti tule ottaa lapsia, ellei turvallisuudesta voida varmistua (pystyttävä istumaan tukevasti kelkan kyydissä, käsien on ulotettava kädensijoihin ja jalkojen jalkatukeen).	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja on arvioinut kuinka monta kelkkaa yhden oppaan vastuulla voi olla. Onko safarille lähettäessä aina opas seurueen ensimmäisenä ja viimeisenä (jos näin ei ole, kuinka turvallisuudesta on varmistauduttu)?	☐	☐	
Toiminnanharjoittajalla on menettelyt sen varmistamiseksi, etteivät kuljettajat ole humalassa/alkoholin vaikutuksen alaisena (nollatoleranssi). Rajoitus päihteiden käytön suhteen on olemassa ja siitä ilmoitetaan selkeästi. Puhallutetaanko esim. epäselvissä tilanteissa osallistujat?	☐	☐	
Toiminnanharjoittajalla on menettelytavat, jos kuljettajan epäillään olevan päihteiden/huumeiden alaisena.	☐	☐	

5.3 Lapset ja nuoret osallistujat

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Alle 18-vuotiailta vaaditaan kirjallinen huoltajan suostumus.	☐	☐	
Alle 18-vuotiailta osallistuvilta kerätään huoltajien yhteystiedot (jos huoltaja ei ole paikalla).	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja on määritellyt, ikäraajat lasten osallistumiselle yksin / yhdessä huoltajan kanssa palveluun.	☐	☐	

5.4 Ulkomaalaiset osallistajat

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Henkilökunnassa on osallistujien määrään nähden tarpeellinen määrä kieli-taitoisia ohjaajia.	☐	☐	
Henkilökunnalla ja asiakkaila on yhteinen kieli, jolla tosiasiallisesti voidaan antaa ohjeet sekä toimia palvelun aikana. Ellei näin ole, käytetään tarvittaessa tulkia apuna.	☐	☐	
Suullisesti annettavaa opastusta tulee täydentää tarvittaessa kirjallisella opastuksella ja ohjauksella. Kuinka ohjeiden ymmärtäminen varmistetaan?	☐	☐	

5.5 Asiakkaiden perehdyttäminen

Asiakkaat tulee perehdyttää kelkan hallintaan ja käyttöön ennen liikkeelle lähtöä. Tässä yhteydessä tarkistetaan myös asiakkaiden tietotaito. Lisätietoja asiakkaiden perehdyttämisestä on liitteessä II.

Aihe / Kysymys	Kunnossa	Ei kunnossa	Puute (huomioita)
Asiakkaiden osaaminen varmistetaan ennen liikkeelle lähtöä käymällä läpi vähintään liitteessä 2 mainitut asiat sekä varmistamalla, että kuljettajalla on tarvittavat tiedot ajoneuvon toiminnasta, valmius kelkan kuljettamiseen/hallintaan ja kelkkailun perussääntöjen tuntemus (mm. keskeiset liikennemerkit). Miten arviointi käytännössä tapahtuu, kenen toimesta ja kuinka kauan kestää (esim. arvioiko osaamista riittävän kokenut kuljettaja)?	☐	☐	
Perehdyttämistä varten on olemassa erillinen harjoituspaikka, jossa perehdyttäminen kelkan käyttöön tapahtuu. Jos ei ole, missä perehdyttäminen suoritetaan?	☐	☐	
Perehdyttämisen apuna käytetään perehdytyslistaa. Perehdytyslistan käyttäminen on suositeltavaa, jotta keskeiset asiat tulevat käytyä läpi. Perehdyttämislistasta on myös suositeltavaa allekirjoittaa molempien osapuolten toimesta osoituksena siitä, että asiat on käyty lävitse.	☐	☐	
Toiminnanharjoittajalla on menettelytavat, jos asiakas ei perehdyttämisestä huolimatta ole valmis osallistumaan safarille (ei ainakaan kuljettajana).	☐	☐	

Toiminnanharjoittajalla on toimintaohjeet, miten toimitaan taitotasoltaan erilaisten asiakkaiden kanssa (esim. hitaan/epävarman asiakkaan kanssa).	☐	☐	
Miten kommunikointi oppaan ja osallistujien kesken tapahtuu palvelun suorittamisen aikana? Tapahtuuko kommunikointi käsimerkein vai onko esim. kypärissä mikrofonit/kuulokkeet, joiden avulla on mahdollista kommunikoida ajon aikana?	☐	☐	

6. HENKILÖKUNTA JA HENKILÖKUNNAN ENSIAPU- JA TURVALLISUUSVALMIUDET

Moottorikelkkailusafarin oppaan tulee omata kokeneen kelkkailijan taidot. Toiminnanharjoittajan sekä turvallisuusvastaavan tulee järjestää oppaille tarpeellinen koulutus.

6.1 Henkilökunnalle asetettavat perusvaatimukset

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Turvallisuusvastaava ja hänen varahenkilönsä on nimetty ja kaikkien tiedossa.	☐	☐	
Oppaiden ammattitaitovaatimus ja tehtäväkuva on määritelty kirjallisesti (turvallisuusasiakirjassa).	☐	☐	
Henkilökunnalla on toimintaan soveltuvat taidot (kokemus kelkan hallintaan, kielitaito jne.). Mitkä ovat ammattitaito-/muodolliset pätevyysvaatimukset ⁴ ja miten toiminnanharjoittaja on varmistanut oppaiden osaamisen käytännössä? (Työharjoittelijoita ja opiskelijoita voidaan lähtökohtaisesti käyttää vain varsinaisen henkilökunnan ohjauksessa ja apuna).	☐	☐	
Onko toiminnassa poikkeuksellisen suurta huolellisuutta edellytettäviä osioita/kohteita ja käytetäänkö tähän minkälaisia oppaita? (Lähtökohta, että poikkeuksellisen suurta huolellisuutta edellytettävissä osioissa/kohteissa miehityksessä käytetään kokeneimpia/ammattitaitoisempia oppaita).	☐	☐	
Henkilökuntaa on riittävästi ja opas/oppaat ovat aina asiakkaan saatavilla.	☐	☐	
Henkilökunta erottuu muusta joukosta (joku erottava tunnus, vaatetus tms.)	☐	☐	

⁴ Oppaiden pätevyysvaatimuksia ei ole säännelty lainsäädännössä.

6.2 Henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuusvalmiudet

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Turvallisuusasiakirjassa on selvitetty, miten palvelun tarjoamisessa mukana olevien henkilöiden turvallisuusasioihin perehdyttämisestä ja kouluttamisesta huolehditaan. Henkilöstö tietää turvallisuusasiakirjan keskeisiltä osiltaan (VNA 1110/2011 2.1 §:n 6 ja 13 kohta).	☐	☐	
Henkilöstön tehtäväjako ja johtamisvastuu on kaikkien tiedossa (esim. toiminta onnettomuustilanteissa) ja tehtävät/vastuut on kirjattu turvallisuusasiakirjaan.	☐	☐	
Kaikki työntekijät osaavat hälyttää apua ja oppaita varten on olemassa kirjalliset ohjeet hätätilanteiden varalle.	☐	☐	
Kaikille työntekijöille on annettu peruskoulutus ensiavun antamiseen.	☐	☐	
Jokaisella safarilla on vähintään yksi ensiapukoulutuksen saanut henkilö (vähintään SPR:n EA1tai vastaavat tiedot ja taidot).	☐	☐	
Toiminnan tapahtuessa maastossa tai taajama-alueen ulkopuolella ohjaajilla on vähintään SPR:n EA2-tasoinen koulutus (tai vastaavat tiedot ja taidot) sovellettuna suoritettaviin toimintoihin.	☐	☐	
Ensiapukoulutuksen saaneiden henkilöiden koulutuksen kertaus on riittävän usein (vähintään 3 vuoden välein).	☐	☐	
Henkilökunnalle järjestetään vähintään kerran vuodessa turvallisuuskoulutus ja valmiusharjoitus (koulutuksessa käydään läpi hälyttäminen, pelastus- ja sammutusvälineiden käyttö, elvytys, toiminta tavallisimmissa sairaskohtaus-tilanteissa ja tapaturmissa).	☐	☐	
Koulutuksista ja harjoituksista pidetään kirjaa (merkitään koulutuksen pvm, aiheet, osallistujat ja koulutuksen/ harjoituksen johtaja).	☐	☐	
Henkilökunnan joukossa on riittävä määrä alkusammutuskoulutuksen saaneita henkilöitä (jokaisessa työvuorossa tai ryhmässä vähintään yksi henkilö).	☐	☐	
Sammutustilanteita harjoitellaan säännöllisin väliajoin ja niistä pidetään kirjaa.	☐	☐	
Henkilökunnalla on tiedossa paikat, joista loukkaantuneet voidaan evakuoida, ns. pelastuspisteet?	☐	☐	

Suorituspaikalle tai sen läheisyyteen voidaan toimittaa apua tai (maastossa) on tehty toimintasuunnitelma hätätilanteen varalta.	☐	☐	
--	--------------------------	--------------------------	--

7. MOOTTORIKELKAT, KYPÄRÄT, MUUT VÄLINEET⁵

7.1 Moottorikelkka

Koneiden ja laitteiden tulee olla suoritettavaan toimintaan soveltuvia ja täyttää niitä koskevat määräykset.

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa /huomioitavaa
Toiminnassa käytettävät maastoajoneuvot (kelkat) on rekisteröity ja vakuutettu ja dokumentit ovat olemassa. Ajoneuvossa mukana pidettäväksi määrätty rekisteröintiasiakirja on mukana kelkoissa tai mukana olevan henkilökunnan hallussa. Kelkoissa on toimiva hätäkatkaisin. ⁶	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja varmistaa, että moottorikelkka on käyttäjälle soveltuva. Onko olemassa erilaisia kelkoja eri kohderyhmille?	☐	☐	
Jos moottorikelkalla on tarkoitus kuljettaa myös matkustajia, on huomioitu, että laki sallii kelkassa yhden matkustajan.	☐	☐	
Mikäli moottorikelkalla kuljetetaan matkustajia, matkustajaa varten kelkoissa on oltava turvallinen istuin ja jalkatuet.	☐	☐	
Hätätilanneohjeet ovat helposti kuluttajien saatavilla (esim. kiinnitetty kuvälaineeseen laminoidulla kortilla).	☐	☐	

7.2 Reet (mikäli palvelussa käytetään rekiä)

Reet soveltuvat asiakkaiden kuljettamiseen (kuten reessä on kiinteä aisa, vetolaitteiden kiinnitysmekanismit ovat kestävä, ajovalot ja heijastimet ovat asianmukaiset ja iskunvaimennus on riittävä). ⁷	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja on määritellyt,			

⁵ (VNA 1110/2011, 2.1 §:n 7 kohta)

⁶ Tarvittaessa valvontaviranomaisen toimesta ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastoon, Trafille.

⁷ Jos epäilyä, että reki ei täytä vaatimuksia/aiheuttaa vaaraa, tarvittaessa valvontaviranomaisen toimesta ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastoon, Trafille.

kuka saa vetää moottorikelkan perässä rekeä. (Rekeä saa lähtökohtaisesti vetää vain henkilökuntaan kuuluva tai henkilö, joka muutoin pystyy osoittamaan olevansa kokenut kuljettaja.)	☐	☐	
Ohjeistuksessa on huomioitu kyydisäölijöiden ohjeistaminen (kuten matkustajien pidettävä raajat reen sisäpuolella).	☐	☐	

7.3 Turvallisuusvälineet ja henkilösuojaimet

Toiminnanharjoittaja edellyttää tarvittavien henkilösuojainten (kypärien) käyttämistä ajajilta ja kelkan kyydissä olevilta sekä avonaisessa reessä matkustavilta (suositeltavaa myös umpinaisessa reessä).	☐	☐	
Turvallisuusvälineiden ja henkilösuojainten vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi on olemassa menettelytavat. Miten käytännössä varmistetaan vaatimustenmukaisuudesta?	☐	☐	
Suojakypärät ovat vaatimusten mukaisia (sovelletusta säädöksestä riippuen voi olla esim. merkintä E, DOT, CE tai kaikki edellä mainitut). Jos epäselvyyttä/turvallisuuspuutteita, ilmoitus Trafi).	☐	☐	
Mahdolliset muut henkilösuojaimet (esim. huomioliivit) ovat vaatimustenmukaisia ja tästä osoituksena ovat ilmoitetun laitoksen tiedot (esim. Työterveyslaitos) ja CE –merkintä.	☐	☐	
Palvelussa tarvittavia suojavälineitä (kuten kypäriä) on riittävä määrä erikoisia.	☐	☐	
Ennen palvelun aloittamista toiminnanharjoittaja varmistuu, että osallistujilla on toiminnan edellyttämä, asiallinen ja riittävästi suojaava vaatetus (huomioitu pakkaneen, tuuli yms.).	☐	☐	
Onko kaikkien käytettävä palvelun tarjoajan tarjoamia varusteita, kuten kelkailujalkineita, ajohaalareita sekä käsi-neitä?	☐	☐	
Onko ajovarusteissa huomioitu näkyvyys pimeällä silloinkin kun ei olla kelkan päällä (heijastimet)?	☐	☐	

7.4 Kelkkojen, kypärien, laitteiden ja välineiden tarkastus, huolto ja kunnossapito⁸

Moottorikelkoille, laitteille, turvallisuusvälineille ja henkilösuojaimille on nimetty vastuuhenkilö/kunnosta ja turvallisuudesta vastaava henkilö.	☐	☐	
Huolto-, korjaus- ja tarkastustoimenpiteitä varten on kirjalliset suunnitelmat, jotka sisältyvät turvallisuusasiakirjaan. Missä suunnitelmat säilytetään ja kuka kirjaa toimenpiteet?	☐	☐	
Kelkat, laitteet ja välineet tarkastetaan aina ennen palvelun aloittamista ja palvelun aikana vioittuneet tai huoltoa vaativat välineet merkitään siten, etteivät ne eksy seuraavalle safarille/vuokraukseen ennen kuin viat on korjattu.	☐	☐	
Kelkat, laitteet ja välineet on tarkastettu ja huollettu säännöllisesti. Huoltosuunnitelmiin on kirjattu tehdyt toimet.	☐	☐	
Kelkat, laitteet ja välineet säilytetään asianmukaisissa tiloissa.	☐	☐	
Varusteet ja henkilösuojaimet ovat ehjiä ja puhtaita.	☐	☐	
Kypärä (umpinainen ja tyypiltään hyväksytty, ehjä, eri kokoja, asianmukainen säilytys ja puhdistus). Suojakypärät uusitaan tietyin väliajoin. Toiminnanharjoittajalla on menettelyt, mikäli kypärä saa esim. kolhun kolarissa.	☐	☐	
Huppu (asianmukainen säilytys. Pestävä jokaisen käyttökerran jälkeen).	☐	☐	

8. HÄTÄTILANNEVALMIUS

8.1 Ensiapu-, pelastus- ja etsintävalmius

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa/huomioitavaa
Toiminnoissa on mukana ja helposti saatavilla toimintaan suhteutettuna riittävästi ensiapu- ja pelastusvälineistöä.	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja on huolehtinut, että avun hälyttäminen on mahdollista koko palvelun ajan (matkapuhelinten toimivuus on varmistettu, käytössä tarpeen mukaan radiopuhelimia tms.).	☐	☐	

⁸ (VNA 1110/2011, 2.1 §:n 7 kohta)

Erityistilanteiden (kuten sairaskohtaukset, katoamiset yms.) varalta on olemassa kirjalliset toimintaohjeet.	☐	☐	
Toiminnanharjoittajalla on menettelyt tilanteisiin, jos ryhmä ei ole palannut / opas ei ole ilmoittautunut. Kuinka varmistaudutaan siitä, että safarit pääsevät perille myös silloin, jos oppaita on vain yksi, kyseessä pieni ryhmä / tai safari päättyy ajankohtana jolloin toimisto on jo suljettuna (kuinka nopeasti ryhdytään toimenpiteisiin, kuka vastaa koordinoimisesta, keneen ollaan yhteydessä jne.)?	☐	☐	

9. VUOKRAUS

Vuokraustoiminnan osalta voidaan käyttää soveltuvin osin apuna tarkastuslistan aiempia kohtia. Seuraavat vaatimukset on rajattu koskemaan lyhytkestoista vuokraustoimintaa, jossa kelkka vuokrataan toiminnanharjoittajalta suoraan ajoon lähiympäristöön alle vuorokaudeksi.

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa/huomioitavaa
Vuokraustoiminta on huomioitu turvallisuusasiakirjassa ⁹ .	☐	☐	
Tarvittavat turvallisuusvälineet (kuten kypärät) kuuluvat vuokravälineistön mukaan.	☐	☐	
Mitä muuta vuokraukseen sisältyy (työvälineitä, tarvikkeita/varaosia yleisiin ongelmatilanteisiin yms.)?	☐	☐	
Asiakkaan taitotaso/osaaminen, ikä, ajokortti varmistetaan ennen kelkan luovuttamista. Asiakas perehdytetään tarkastuslistan kohdan 5.5/liitteen II mukaisesti.	☐	☐	
Asiakkaan reittisuunnitelma selvitetään ennen kelkkojen luovuttamista. Vuokraajien tiedot (yhteystiedot, nimi, syntymäaika, kansalaisuus, puhelinnumero, reittisuunnitelma ja aikataulu) kirjataan ylös.	☐	☐	
Toiminnanharjoittaja varmistaa, että asiakas ymmärtää tarvittavan varustuksen (esimerkiksi lämpimät/ kuivat/tuulelta suojaavat vaatteet, ruokaa/juomaa, ensiapuvälineet, tulente-kovälineet, puukko/kirves, lapio ja matkapuhelin).	☐	☐	
Mitä toimenpiteitä kuljettajat voivat tehdä itse ja miten näistä ohjeistetaan			

⁹ Palvelun tarjoajan tarjotessa lain 6 §:ssä tarkoitettua palvelua on turvallisuusasiakirjassa tärkeää huomioida myös kelkkojen vuokraus osana toimintaa.

kelkkaa luovutettaessa (kuten sytytystulppien/polttimoiden vaihtaminen)?	☐	☐	
Kuinka varmistutaan siitä, että kelkalle on mahdollista saada ajon aikana apua (matkapuhelinten kuuluvuus, akut yms.)? Ohjeistetaanko asiakkaita matkapuhelimen säilyttämisestä siten, etteivät akut tyhjenisi?	☐	☐	
Asiakkaalle annetaan kirjalliset käyttöohjeet ja toimintaohjeet hätätilanteisiin. Miten on varmistettu siitä, että vuokraaja osaa tosiasiallisesti toimia tällaisissa tilanteissa (kuten jos kelkka hajoaa, ei saa kelkkaa takaisin ajouralle tai tarvitsee muutoin apua)?	☐	☐	
Miten toiminnanharjoittaja on varautunut poikkeustilanteisiin (kuten eksyminen)? Kuinka nopeasti ryhdytään toimenpiteisiin, jos kelkkailijaa ei näy määräaikaan takaisin? Kuka vastaa toiminnan koordinoimisesta ja keneen ollaan yhteydessä (poliisi, pelastusviranomaiset, rajavartiosto) jos kelkkailijaan ei saada yhteyttä?	☐	☐	
Asetetaanko kelkan vuokraukselle muita rajoituksia? Voiko kelkan vuokrata vain itselle vai edellytetäänkö, että liikkeelle lähdetään vähintään pareittain? Jos reitti suuntautuu tunturiin tai muutoin reitille jossa olosuhteet voivat vaihdella nopeasti, suositeltavaa on lähteä vain parin kanssa.	☐	☐	
Vuokrattavien välineiden kunto tarkastetaan ja välineet huolletaan ja puhdistetaan säännöllisesti. Miten varmistutaan palautuvien kelkkojen ja välineiden kunnosta ennen kuin niitä vuokrataan uudelleen?	☐	☐	

10. VASTUUVAKUUTUS

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa/huomioitavaa
Toiminnanharjoittaja on ottanut vastuuvakuutuksen (vapaaehtoinen).	☐	☐	

11. MUUT TARKASTUKSESSA ESILLE TULLEET ASIAT

	Kunnossa	Ei kunnossa	Huomautettavaa/huomioitavaa
	☐	☐	
	☐	☐	

12. TOIMENPITEET

Jokaisesta tarkastuksesta tehdään hallintolain 434/2003 mukainen tarkastuskertomus.

Neuvonta ja ohjaus	☐		
Kirjallinen kehoitus	☐	määräaika	mennessä
Kirjallinen kuuleminen	☐	määräaika	mennessä
Muu toimenpide, mikä?	☐		
Tarkastukseen käytetty aika	<input type="text"/>	tuntia (sis. valmistautumisen, toimistotyöt)	
Matkaan käytetty aika	<input type="text"/>	tuntia	

13. JÄLKIVALVONTA

Jälkitarkastus suoritetaan . (jos tarpeellista)

LIITE I. OHJEITA TARKASTUKSEN TEKEMISESTÄ SEKÄ TARKASTUSLISTAN KÄYTÖSTÄ

Seuraavat ohjeet on kirjoitettu valvontaviranomaisen näkökulmasta. Palvelun tarjoajat voivat käyttää tätä tarkastuslistaa apunaan palvelun turvallisuuden varmistamisessa. Tarkastuslistassa olevista asioista huolehtiminen ei kuitenkaan ole automaattisesti tae turvallisuudesta, vaan palvelun tarjoajan tulee tuntee ylläpitämiensä kohteiden ja palvelun erityispiirteet, ja vastata turvallisuudesta niiden vaatimalla tavalla ajantasaista tietotaitoa käyttäen.

Yleistä:

Tarkastuslista on laadittu varsin yksityiskohtaiseksi. Jokaisella tarkastuksella ei ole tarkoituksenmukaisista käydä kaikkea tarkastuslistassa esitettyä läpi. Hyvä peruslähtökohta on varmistua, että omavalvonta toimii ja turvallisuusasiakirja on hyvällä tasolla. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota erityisesti asiakkaiden perehdyttämiseen. Pistokokeenomaisesti voi olla myös tarpeen käydä toteamassa jonkun palvelun osan toteuttaminen (esim. tien ylittäminen jos se on välttämätöntä). Seuraavilla tarkastuksilla huomio voidaan kiinnittää riskiperusteisesti muihin asioihin.

Toimintaohjeet tarkastuksen suorittamiseksi:

1. Tutustu kohteeseen ennakolta ja pyydä tarvittaessa asiakirjat etukäteen nähtäväksi (esim. turvallisuusasiakirja).
2. Omavalvontaan ja ylläpitoon liittyvien asioiden tarkastamiseksi on hyvä varata oma aikansa keskittyen näiden turvallisuustekijöiden läpikäyntiin palvelun tarjoajan kanssa.
3. Sovi tarkastuksesta etukäteen ja varmista, että tarvittavat henkilöt ovat paikalla tarkastuksella. Toiminnassa on hyvä huomioida, että osalla palveluntarjoajista voi olla safari- ja/tai vuokraustoimintaa useamman kunnan alueella (yhteistyö toisen kunnan valvontaviranomaisten kanssa).

Tarkastuslistan täyttöohje:

1. Tarkastuslistan kysymyksiä sovelletaan tarkastettavan kohteen mukaan. Tarkastuslistan kaikki kohdat eivät välttämättä sovellu jokaiseen kohteeseen. Esimerkiksi kuluttajaturvallisuuslain 6 §:n ja 7 §:n velvoitteet eivät lähtökohtaisesti koske pelkkää kuluttajille tarjottavaa kelkkojen vuokrauspalvelua. Palvelun tarjoajan on tällöinkin varmistuttava vuokraustoiminnan turvallisuudesta lain 5 §:n mukaisesti. Koska vuokraustoimintaan liittyy merkittäviä riskejä, on suositeltavaa, että palvelun tarjoaja laatii kirjallisen turvallisuussuunnitelman ottaen huomioon toiminnan laadun ja laajuuden.
2. Tarkastuslistan kohdat on laadittu siten, että alkuun on kuvattu tarkastuksella arvioitava asia, jonka jälkeen on tarkentavia kysymyksiä.
3. Jos kohdassa kuvailtu asia on kunnossa, merkitään rasti kohtaan "Kunnossa". Jos vaatimukset eivät täyty tai täyttyvät vain osittain, merkitään rasti kohtaan "Ei kunnossa". Tämä merkintä tehdään vaikka vain yhdessä useista samankaltaisista tarkasteltavista asioista olisi huomautettavaa. Lisätietoja –kohtaan tarkennetaan kuvaillen, mitä koskien löytyi huomautettavaa.
4. Jos merkitään rasti kohtaan "Ei kunnossa", "Lisätietoja" -sarakkeeseen kirjoitetaan, miksi asia ei ole kunnossa tai muut huomioitavat seikat.
5. Tarkastuslista on tarkoituksenmukaista liittää tarkastuskertomuksen liitteeksi.

Tarkastuksen jälkeen tehtävät toimenpiteet:

1. Jos tarkastuksessa havaitaan turvallisuuspuutteita (tarkastuslistan kohdat, joihin vastattiin "Ei kunnossa"), toiminnanharjoittajalle käydään läpi keskeiset turvallisuuspuutteet, jotka tulee korjata, toimenpiteiden aikataulu ja pyydetään nimeämään vastuuhenkilö toimenpiteiden suorittamiseen sekä sovitaan uusintatarkastuksen ajankohta. Tarkastuslistassa esitetyt yksityis-

kohtaiset vaatimukset ovat sellaisia, että mahdollisten puutteiden tai poikkeamien merkitys on arvioitava tapauskohtaisesti riskinarviointia käyttäen.

2. Jokaisesta tarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus (Hallintolain 434/2003, 39 §), vaikka minkäänlaisia puutteita ei olisi havaittu.
3. Tarkastuskertomuksessa tuodaan esille mm:
 - tarkastuksessa havaitut asiat
 - eri puutteiden merkittävyys
 - merkittävimmät parannuskohteet
 - toiminnanharjoittajalta vaadittavat toimenpiteet ja aikataulu
 - mahdollisen uusintatarkastuksen ajankohta
 - ehdotukset turvallisuuden parantamiseksi ja sovellettu lainsäädäntö.
4. Tarkastuskertomus toimitetaan toiminnanharjoittajalle.
5. Mikäli toiminnanharjoittaja ei edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta ryhdy toteuttamaan turvallistamistoimenpiteitä, tulee ryhtyä valmistelemaan hallinnollisten pakkokeinojen käyttöä.
6. Jos turvallisuuspuutteet ovat vakavia ja puutteista aiheutuu vaaraa kuluttajien turvallisuudelle, ryhdytään nopeampiin valvontatoimiin.

LIITE II ASIAKKAAN PEREHDYTTÄMINEN

Asioita, jotka vähintään tulee käydä läpi asiakkaita perehdytettäessä:

Kelkan hallinta

- Hallintolaitteet (kaasu, jarru, vaihteenvalitsin/peruutus, hätäkatkaisin)
- Ajovalot (käytettävä aina ajettaessa)
- Oikea ajoasento (jalat niille varatuissa paikoissa – ei koskaan ulkona kelkasta, ajettava istualtaan, painon siirto ylä- ja alamäessä jne.)
- Käynnistäminen (kelkan vierestä, kelkan edusta vapaa)
- Liikkeelle lähtö
- Välimatkat (nyrkkisääntö vähintään sama kuin kelkan nopeus metreinä) ja nopeudet (nyrkkisääntö aina, kun nopeus kaksinkertaistuu, jarrutusmatka nelinkertaistuu)
- Ajaminen erilaisilla alustoilla (esim. jäällä railot, jäällä vettä, toiminta jos kelkka lähtee sivuluistoon)
- Kääntäminen (painon siirtäminen, ohjaaminen ja kaasuttaminen) ja esteiden kiertäminen
- Peruuttaminen (asento peruutettaessa, toisen käden sormet jarrulla, peruutusvaihdetta ei päälle ennen kuin on varmistuttu, ettei takana ole ketään ja nähdään mihin ollaan peruuttamassa)
- Jarruttaminen (eri nopeudet ja alustat, hätäjarrutus/lukkojarrutus)
- Toiminta tilanteissa kun kelkka esim. kallistuu, jää kiinni lumeen tai toimintaperiaate ajettaessa kumpuun tai töyssyyn.
- Sammuttaminen
- Jos kelkan kyydissä on matkustajia, ajamista tulee harjoitella myös matkustajan kanssa
 - lähtökohta maksimissaan yksi matkustaja
 - myös kelkan matkustajalle on opetettava käyttäytymisestä kelkan kanssa liikuttaessa (mm. kaarreajo / painon siirtäminen).

Muu perehdyttäminen

- Osallistujat tuntevat kelkkailun perussäännöt (kuten moottorikelkkareiteillä on kaksisuuntainen oikeanpuoleinen liikenne, ajolinjojen leikatessa ei ole olemassa vasemmalta tai oikealta tulijoita; jos kelkkareitti ja ura kohtaavat uraa ajavan on väistettävä). Kuinka varmistutaan, että osallistujat tuntevat keskeiset opasteet / merkit kuten moottorikelkkailureitti ja muut reittimerkit (pistokokeenomaiset kysymykset osallistujille, suullinen/kirjallinen kuulustelu, joku muu tapa)?
- Osallistuvat tietävät toimintatavat, jos tarvitsee saada yhteys henkilökuntaan ajon aikana.
- Kaikki osaavat tarvittavat käsimerkit (kuten lähtö/mars komento ja huomio/varoittaminen kättä nostamalla ennen pysähtymistä/tien ylittämistä).
- Toiminta tilanteissa kuten sairaskohtaus, kelkan jääminen kiinni umpihankeen/uppoaminen sulaan veteen tai eksyminen (jos mahdollista).
- Toiminta tilanteissa, joissa olosuhteet muuttuvat äkillisesti (esim. lumimyrskyn nouseminen).
- Toiminta muissa hätätilanteissa (kuten jos oppaalle käy jotain).
- Tietämys lajiin liittyvistä riskeistä ja omasta vastuusta. Osallistujat tietävät moottoriajoneuvon käyttäjän velvollisuuden maastossa noudattaa olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi.

On suositeltavaa, että on olemassa perehdyttämislista jonka mukaan kaikki perehdytettävät asiat käydään läpi ja joka osallistujien ja toiminnanharjoittajan puolesta allekirjoitetaan ennen palveluun osallistumista. Näin varmistutaan, että kaikki keskeiset turvallisuuteen liittyvät asiat tulevat käytyä lävitse.

LIITE III MOOTTORIKELKKAILUN KESKEISET LIIKENNEMERKIT / Yleiset kelkkauramerkit

Seuraavassa on esitelty esimerkkinä keskeisiä liikennemerkkejä, joista on sääntelyä tieliikenneasetuksessa (182/1982) ja maastoliikenneasetuksessa (10/1996). Lisäksi osiossa on esitelty yleisimmät kelkkaurilla käytettävät merkit.

Moottorikelkalla ajo kielletty -liikennemerkki sijoitetaan sille tielle, jota kielto tai rajoitus koskee.

Moottorikelkkailureitti

Merkillä osoitetaan moottorikelkkailureitti. Muiden ajoneuvojen kuin moottorikelkan kuljettaminen moottorikelkkailureitillä on kielletty. Moottorikelkkailureitillä ajettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä tieliikennelaissa säädetään ajoradalla ajamisesta. Hiihtäjän ja muun jalankulkijan on ensisijaisesti kuljettava reitin oikean puolta.

Maastoliikenne kielletty -merkki

Maastoliikenne kielletty -merkillä ilmoitetaan, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on maastoliikennelain 8 §:n nojalla kieltänyt maastoliikenteen tai rajoittanut sitä.

Pakollinen pysäyttäminen

Nopeusrajoitus. Merkissä oleva luku osoittaa ajoneuvon suurimman sallitun nopeuden kilometreinä tunnissa.

KELKKAURALLA KÄYTETTÄVIÄ MERKKEJÄ

LIITE IV. TAUSTA-AINEISTOA

Lainsäädäntö ja käytäntö

Moottorikelkkailuissa käytettävät reitit ja urat, jääpeitteiset vesialueet jotka eivät ole teitä.

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä maastossa ja moottorikelkkailureitillä säännellään maastoliikenneläillä (1710/1995) ja maastoliikenneasetuksella (10/1996). Lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä saattaa aiheutua ja lisätä liikenneturvallisuutta. Laki ei koske ilma-aluksia eikä vesikulkuneuvoja. Maastolla laissa tarkoitetaan maa-alueita ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie, ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- ja ilmaliikenteeseen. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen maastossa maa-alueella on pääsääntöisesti maanomistajan tai haltijan luvanvaraista. Jääpeitteisellä vesialueella ajaminen on yleiskäyttöoikeutta. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa kuljetettaessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on käytettävä siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistöille ja luontaiselinkeinolle sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asutukselle ja muulle ympäristölle.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt. Ikävaatimus ei koske yleiseltä liikenteeltä eristettyjä alueita. Valtioneuvosto voi kieltää erityisen huomattavaa haittaa aiheuttavan ajoneuvon maastossa käytön tai rajoittaa sitä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi maastoliikenteen haittojen estämiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella ja jääpeitteisellä vesialueella.

Laissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä (moottorikelkkailureitti) lumipeitteen aikaan. Moottorikelkkailureitit ovat tieliikennelain (267/1981) tarkoittamia teitä, joilla on noudatettava tieliikennelain liikennesääntöjä sekä kuljettajaa ja ajoneuvoja koskevia määräyksiä. Erämaa-alueelle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti päättämällä siitä alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Reitin pitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinonharjoittaja. Reitin pitäjän hyväksyy kunta päättäessään reittisuunnitelmasta.

Reitin pitäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että moottorikelkkailureitti on vuosittain käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että reitin varrelle tällöin sijoitetaan reitin kulkua ja liikennettä olennaisesti vaarantavia paikkoja osoittavat sekä muut tarpeelliset liikennemerkkit. Reitin pitäjä ei ole velvollinen korvaamaan reitin käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle reitin käyttämisestä aiheutuvaa vahinkoa, jollei vahinko ole tapahtunut reitin pitäjän huolimattomuudesta tai tahallisuudesta.

Lain toimeenpanon ja noudattamisen ylin valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle ja toimialueillaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja kunnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos. Metsähallitus on valvonut maastoliikennettä hallinnassa olevilla alueillaan.

Moottorikelkkailu-urat ovat usein samanlaisia kuin moottorikelkkailureititkin. Ura on maastoa ja reitti on tieliikennelain tarkoittamaa tietä. Tiellä vaaditaan ajokorttia, maastossa ei. Reitti on tarkoitettu yleistä liikennetarvetta varten. Ura voi olla sen sijaan perustettu yksityistä tarvetta varten. Ura voidaan perustaa sopimalla maanomistajan kanssa eikä kolmatta osapuolta tarvitse nykyisin ottaa huomioon. Reitin perustamiseksi sen sijaan vaaditaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymä suunnitelma, jonka hyväksyminen edellyttää tiettyjä vaatimuksia ympäristön ja turvallisuuden suhteen. Kolmas osapuoli tulee ottaa huomioon suunnitelmassa. Kunta vahvistaa reitin pitäjän. Reitti voidaan perustaa joko reittitoimituksella tai sopimalla.

Maastoliikennelakia ollaan uudistamassa. Hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi maastoliikennelain muuttamisesta (HE 306/2010 vp) keskeisenä tavoitteena on uudistaa maastoliikennelain moottorikelkkailureittisäännökset. Tarkoituksena on saada erityyppiset moottorikelkkailureitit laissa säädetyin

suunnittelumenettelyyn piiriin. Tällä turvattaisiin eri etutahojen osallistuminen ja vaikuttaminen toteuttamistavasta riippumatta. Moottorikelkkailureitit olisivat jatkossakin teitä ja niillä noudatettaisiin siten tieliikennelakia. Moottorikelkkailureitit voisivat olla yleisiä tai yksityisiä. Moottorikelkkailureitit olisivat edelleenkin voimassa vain lumipeitteen aikana. Laki on ehdotettu tulevan voimaan 1.7.2012.

Maastoajoneuvolla liikkuminen tiealueella

Tieliikennelain (1091/2002) 91 §:n mukaan maastoajoneuvoa ei saa käyttää tiellä. Poikkeuksellisesti moottorireellä (moottorikelkalla) ja pyörillä varustetulla maastoajoneuvolla saa mm. ylittää tien tai sillan tai tilapäisesti, jos siihen on lisättävä polttoainetta sen käyttömaaston välittömässä läheisyydessä olevalla yleiselle liikenteelle tarkoitettulla alueella. Tällöinkin on käytettävä ensisijaisesti tien auraamantonta osaa (asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä, 1257/1992, muutoksineen, sen 11 §)

Risteämispaikka

Maantien ylittämiseksi tarkoitettu moottorikelkkailureitin tai -uran ylityskohta vaatii maantielain (503/2005) 37.3 §:n mukaan tienpitäjän luvan. Moottorikelkkailureitin tai -uran ylityskohdasta ei saa aiheutua vaaraa liikenneturvallisuudelle tai tien kunnossapidolle. Tämän vuoksi moottorikelkkailureitit ja -urat tulee ensisijaisesti suunnitella siten, että risteäminen ajoradan kanssa tasossa vältetään. Tiehallinto on antanut ohjeen "Tietoa tiensuunnitteluun nro 82, päivätty 16.2.2006".

Moottoriliikenne tien ulkopuolella

Tieliikennelain (1091/2002) 5 §:ssä ja 6 luvussa on säännöksiä, jotka koskevat moottoriajoneuvon (mm. moottorikelkan) käyttöä ja sen varusteille asetettavia vaatimuksia muualla kuin tiellä ajettaessa.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa tien ulkopuolella kuljettaessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Nopeusrajoituksista

Ajoneuvopeudet maastoajoneuvoilla ovat:

- maastossa maa-alueella 60 km/h, mikäli reessä on matkustajia, 40 km/h
- virallisella moottorikelkkareitillä 60 km/h, mikäli reessä on matkustajia, 40 km/h
- jääpeitteisellä vesialueella 80 km/h, jos reessä on matkustajia, 40 km/h
- tiellä kuljettaessa suurin sallittu ajonopeus on 40 km/h

Maastoliikenneasetus (10/1996) 14 §

Asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä, (1257/1992) 3 §

Ajoneuvolainsäädännön vaatimuksia

Kuljettajilta edellytetään:

Moottorikelkkailureitit:

- ajokortti (vähintään T-luokka)
- ikärajavaatimus 15 vuotta

Maastoliikennereitit

Moottori- sekä maastoajoneuvon kuljettajalta edellytetään 15 vuoden ikää huolimatta missä ajo tapahtuu. Ainoastaan muulta liikenteeltä suljetulla alueella saavat alle 15 vuoden ikäiset kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa sen tyyppistä riippumatta.

Suojakypärän ja hätäkatkaisimen käyttö

Tieliikennelaissa (267/1981) ja asetuksessa ajoneuvojen käytöstä tiellä (1257/1992) on säädetty mm. suojakypärän käytöstä tiellä ja hätäkatkaisimen käytöstä. Lain mukaan vaatimusta sovelletaan tiellä sekä muualla kuin tiellä ajettaessa tietyin poikkeuksin.

Tieliikennelain 89 §:ssä edellytetään muun muassa, että kuljettajan on huolehdittava siitä, että alle 15-vuotias lapsi käyttää suojakypärää. Asetuksen (1257/1992) 12§:n mukaan moottorikelkan hätäkatkaisin on kiinnitettävä kuljettajaan ennen moottorin käynnistystä, jos hätäkatkaisimen toimintaperiaate edellyttää kiinnittämistä. Tällainen hätäkatkaisin on pidettävä kiinnitettynä ajon aikana.

Moottorikelkkoja / rekiä / suojakypäriä koskevia vaatimuksia

Moottorikelkoilla ei ole EY-tyyppihyväksyntävelvollisuutta toisin kuin esim. tieliikennemönkijöillä tai muilla L-luokan ajoneuvoilla (moottoripyörät, mopot).

Ajoneuvolaissa (1090/2002) edellytetään moottorikelkkojen rekisteröintiä käytännössä riippumatta siitä, missä sillä ajetaan. Moottorikelkan tulee ennen rekisteröintiä olla ennakoilmoitettu tai hyväksytty rekisteröintikatsastuksessa. Määräaikaiskatsastusta ei kelkoille tarvitse suorittaa.

Moottorikelkkaan kytkettäväksi tarkoitettua perävaunua/rekeä/vaunua ei tarvitse katsastaa eikä rekisteröidä.

Rekisteriotteessa ei ole pakollisena tietona matkustajien määrää (voidaan merkitä). Laki sallii 1 matkustajan.

Maastoajoneuvojen rakenteista ja varusteista säädetään tarkemmin ajoneuvolain nojalla annetulla liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella traktorien, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen, niiden perävaunujen sekä hinattavien laitteiden rakenteesta ja varusteista (274/2006). Asetuksen 61 §:n mukaan tieliikennelain 89 §:ssä tarkoitettuja tyypiltään hyväksytyjä moottorikelkkailijan suojakypäriä ovat henkilönsuojaimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin (89/686/ETY) ja sen nojalla laaditun yhdenmukaistetun standardin EN 13781 vaatimukset täyttävät CE-merkinnällä varustetut suojakypärät, E-säännön n:o 22/04 mukaisesti tyyppihyväksytyt suojakypärät ja standardin FMVSS 218 vaatimukset täyttävät suojakypärät. Mikäli kypärä on esimerkiksi hyväksytty kaikkien edellä mainittujen säädösten mukaan, on kypärässä oltava kaikki vaadittavat merkinnät.

Moottorikelkkojen ja suojakypärien valvonta kuuluu Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille.